

СЕССИЯҔА-ЭТИ ТУТТАРЫЫ БОШПУРУОҔА

Күһүнү күһөр бүтүһөр сотору кыстыкка кырыахпыт, идэһэ өлөрүүтэ сабаланыаҕа. Тым дьонно бэйэ сирин таһынан эти атыаһыан дохуот кылыр-иһэхтэра. Онуоха ханна, хайдах туттарыыт дьин бошпуруос турар.

2010 сыл тохсунньу айтан эти туттарыыта, батарыыта государственнай регламент-сокуону ылыллар сабаланаар. Манньык регламент үүһэ ылыллан бидиетин олоххо кырыа үлэтир. Ити сокуону тутуһан үлэлэһингэ эрдэттэн бэлэмнээх буолар, кыстык орто-тутар эмискэ олорон хаалбат сыалтан улгуска бэйыл күһүн эти туттарыыта, батарыыта аналлаах бошпуруос Улуус Муньаһын сессиятыгар көрүлүннэ, туттарыы схемата бизэргэниэ (хаһыакка бөчөттөнэр).

Бэйыл "Чурапчы" ТХПК дуогабардаһыт хаһаайыстыбаларыттан уотуута (откормача) турбут 900 таһаһин тутуоса. Итиннэ республикаттан 4000

солк, субсидия көрүлүүр. Чааһыайдар уонна бааһынай хаһаайыстыбалар олохтоох потребительскай кооперативтары кытары дуогабардаһан туттарыахтарын сөп. Олохтоох кооперативтар юридическай сирейдэр буолалларынан батарар кыахтаахтар. Кооператив "Чурапчы" ТХПК-ны кытары дуогабардаһан сүөһү туттарар түбэлтэтир ТХПК кэнилэргэ буйууна нөүгө өлөттөрүн стандартка эппиэттир ылаа онорон эттэрин төһөнөр. Олорбут өтөгүн иһин сүөһү иһин бэйэтир хаалларар. Итиннэ транспорт өтөгүн, буйууна үлэтиртэрин хамнаһын, электроуот ороскуотун, о. д. а. сабынаһар. Ол оннугар нөһүлүккэ кооператив ханна баһарар батарылар, бөчөттөх, стандартка эппиэттир, регламент ирдэбиллэригэр сөп түбөһөр эти ылар.

Буйууна сыллата буоларын курдук алтынны ыи бүтүүтэ үлэтир. График онгоһуллуоҕа.

А. СЛЕПЦОВ

Схема по заготовке мяса в Чурапчинском улусе в соответствии с техническим регламентом на мясо в РФ

Дойдубут кэрэ көстүүтэ — благоустройства

нан интерьер оһорор кими соттох эрэ). Бидиетин манна Михаил Лоскинньын үлэлэһэ сылдьабыт. Муньах түмүтүнэн бэлэ сирдэри үүнээйинэн көргөтүөхтээхтэ. Хас бизэрдэи сиргэ бырайыак оноробут. Холобура, фонтан турар сиригэр 1500 мас баар буолуохтаах. Ол иһигэр хатыы, харыйа, боярышник, рябина, ону таһынан сибэккилэни, талахтарынан көргөтүлүөхтээх. Уопсайынан, дизайнер үлэтигэр бэлэ декоративнай мастар туһанылларлар. Ити бошпуруоска сүрдээх кизгэ кэпсэтии тахсыбыта. Дьаһалтаҕа көрсүһүүтэ мастары Мэнэ-Ханаластан аҕалабыт дьин эппиттэр. Тус бэйэм Амма өрүс сүһүнүнэн бу мастар үүнэллэр дьин билбик. Оһон Мьндарайыттан мастарыттан аҕалар буол-

— Сөп бөрө буоллаҕа дьин. Баһараанга төһө кыалларынан талаһы оһордуохха наада. Бидиетин соттох ина мас эрэ сибэкки үчүтэй. Тас дьаһылыларга бериемэт, туһуһумтуу. Сыыр сибэккигэр бизэргэ бөһөргөтөр үүнээйилэри үүннэрээхкэ сөп. Сибэккигэр буор тохтуутун хаайаллар. Онтон булгуннахтары үүнээйинэн көргөтөн соруйан манньык онгоһуллубут курдук көстүүнү бизэриэхкэ сөп. Үгүс сиргэ мэнэ талахтар, үүнээйилэр үүһүмүттэр. Ону ыраастаан талһа иһин үчүтэй көстүүлээх оноруохха сөп.

— Бидиетин чааһынай дьону кытта үлэлэһэһин дуо?

— Консултацияны ыһыбын. Дьоккуускайга радио бизэриилэригэр хаста да кытыыбытам. Республикаҕа "Кто хочет

ына кытас, ол эһэн күн тыһыта күүстээх. Оһон сир аһа да быдан көһөтүлүүк. Дьону кытта сирей көрөһөн кэпсэтиригэр сөбүлүүбүн, оһон сүбэлэттиригэр баһалаахтар миниги кытта кэпсэтиэхтэрин сөп.

— Түмүкүтүтэр аҕааччыларга баһа саныаһа.

— Улуус дьаһалтатыгар, институтка микэ манньык усулуобуйаны тэрийбиттэригэр, өйөөбүттэригэр махтанабын. Салгыы да өйүөхтэра дьин эрэһэбин. Тас көстүүбүт көрөһөһүмүт, туһустарын олохтуттар да, үлэтигэр да үчүтэй буолуо эһа. Оһон хас бизэрдэи иһин өһөн улахан. Оһон талһаһэһитин онгостун, көргөтүөх дьин ыһырабын.

Дьэ, ити курдук Дария Константиновна үлэтин баһыгар сүрдээх иһтэ-

ДАРИЯ АНТИПИНА: "ТУОХ БАРЫТА ДЬИЭ КЭРГЭНТЭН, ТЭЛГЭҔЭТТЭН САБАЛАНААР..."

Дизайн дьин тутуй? Дизайн — тупсабай көстүү, туһалыыр эйгэһит биһир кыраһыабай уонна сонун арыһыта. Дизайнер идэһэ бидиетин актуальной уонна күннээһи олоххо ханна баһарар туттулар. Итиннэ этэн туран хаһыап-ыт бүтүнү ыалдьытын кытта билсһиннэрэбин. Биологическай наука кандидата, ландшафтнай дизайнер Дария Антипина улуспутугар ыһыры-ынан кэлэн үлэһин сылдьар.

— Дария Константиновна, бастатан туран, Чурапчыга туох сыаллаах-соруктаах кэлбиккин кэпсээ эрэ.

— Манна аан бастаһыбын атырдьах айыан бүтүүтэ кэлэ сылдьабытам. "Манчаары оһоньуулары" көрөс Чурапчы тас көстүүтүгэр, чуолаан көһөрдүүтэ үлэлэһиэхтөөһүн. 2012 сылга дьылы үлэ хаамыһын, үүнээйилэри көрө-иһтэ сылдьахтаахпын, дуогабарынан үлэлиһин. ЧФКСИ ректорын Иннокентий Готовцевы кытта билсһиннэрбиттэра. "Олох бэлэмнэрэ суоҕа буолуо", — дьин санаабыт кыһаа эһит. Улуус баһылыга Семен Яковлевы кытта кэпсэтиһипт. Бэлэмнэһини үлэһэ саһаламмытыттан үөрөһүн.

— Аан бастаһан көрүүтэ Чурапчы хайдарыһы?

— Чурапчыга наһаа элбөх булгуннаах, сыыр сибэккигэ баар эһит. Бырайылыбыт бааһынаһа да үгүс. Почвата, усулуобуйата да аһын. Буора туһуй. Манна кэлэригэр уһун оһооһу уу саһыаһыта ылаар дьэһиттэра. Кырдык, баһараана сыһа сылдьар эһит.

— Үлэһи туһунаан сырдатыһан дуо, бэлэ сирдэргэ бырайыактары онгоруу дьин?

— Биология институтугар 25 сыл үлэһэн кэллим. Ленинградтаағы университетка агрохимия идэһитигэр үөрөһүмүт. (Манна даһатан эттэххэ, республикабытыгар агрохимия идэһитигэр, эрээһи-

лубут. Чурапчы устун хаама сылдьан көрдөхпүнэ, мас арааһа үүнэн турар. Дьон бэйэлэргэ аһаан үүннэрэллэр эһит. Аһын иһи бэлэ сирдэригэр декоративнай халлаан күүһэ харыйа оһордуохтаахпыт. Иһин биологическай сааһтартан, чуолаан Хабаровскайтан аҕалааһа сөп. Иһини салгыи кэпсэтиһиэхтэ. Үлэһэр биһир сүрүн усулуобуйам дьин почватаһын үчүтэйдик онгоруу, үүнээйилэргэ уу кутар систиэмэһи тутуһуу. Оччоһу эрэ быһааммыт табыллар кыахтаах. Бидиетин үүнээйилэри оһордуу үлэһэ бара турар. Иһиннэ күһүн хан-нык да көһөрдөһөһөр олус үчүтэй.

Күһүн от-мас уһуйар уутугар көһөр, аһаабат, онтон саас тыллар, аһыыр кэмэ буолан үгүстүк ыарыһытар. Мас 100-300 сыл үүнэр. Оһон мас оһордуу — олус кэһиһиллээх үлэ. Онтон сибэкки чааһыгар көһөрдөһө, манна теплицалары тутуохха наада. Иһиннэ оһуоһаларынан үлэ барыан сөп. Сылы быһа турар теплицалары тоһо туттаһыһыт? Сибэккини таһынан онно оһуруот аһын үүннэрээхкэ сөп. Уус-уран үлэһэ Мандар Уус оһуордарын тутуһабын. Уруһуйдарын сиргэ түһэрэбин. Үүнээйинэн сиргэ араас оһуору, суругу түһэрээхкэ сөп. Иһи ман үлэм уратыта буолар.

— Иһи үһөһэ этэн аһарыт уратылар туһунаан эттэххэ, иһиннэ үүнээһи көһөтүнэн туту эрэ уларытааһа сөп дуо?

благоустроить свою усадьбу" дьин бырайыак тэрийбипт. Оһон Чурапчытан Федор Чичигинаров уонна Болтоноттон бизэ кыһи кытыыһытара. Туох барыта дьин көргөнтөн, талһэһэттэн саһаланаар. Оһуруоту тас көстүүтүнэн композициялаан үүннэрэр тоһо табыллыһат буолуой? Онгоруохха сөп. Аһын эһтээх үүнээйилэри бэйэ уһаайыһыгар үүннэрээхкэ. Оччоһу экологияһын да харыһыта эһитт. Бидиетин дойдубут сай-

риһиннэйдик үгүһу кэһсээтэ. Бу кэһсэһин айыан-тутуон, туту эрэ саһаны кыһлэһин, тупсарыан баһарар. Биһир эмис олоххо тупса көрүүлээх, өйдүү-санааһынай дизайнер кыһыһын кэһсэһит иһиннэ түмүктэнэр. Онтон 2012 сылга иһин бырайыаһынан көһөһиһи сирдэргэ ыалдьытарбыһын үөрө-көһө, иһин тутта көһөһөһүт турдаһа.

Аҕраһа КУЗЬМИНА кэһсээтэ.

В. ЖЕБСАЙН,
Чурагч улууһун
Бочуоттаах гражданин.

Хайнхат бичээхкэ бэрлилэр графика: 16 ч 00 м. Бичээхкэ бэрлинини: 16 ч 00 м. "Санаа олох" редакционной-издательской холбоолуука 23.07.2007 с. офсетка бичээхтээннэ.
Аадирмн: 678670, Чурапчи сэл., Карл Маркс уул., 26 "о". Индекс: 54907. Хайнхат идэвхээс үстэ: оптууриниука, чэллилэргэ уонка субуотана тахсар.